ឧប្បត្តិហេតុ

នៃ

ព្រះត្រៃបិដកប្រែ

www.elibraryofcambodia.org

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១៤ គ.ស. ១៩៧០

294.
307596
LEN

www.elibraryofcambodia.org

ឧប្បត្តិហេតុ

នៃ

ព្រះត្រៃបិដកប្រែ

ប្រមូលចងក្រង

ដោយ

លោក ហ៊ប អាន

នាយកវិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

សម្តេចព្រះពោធិវង្ស ហួត តាត

អធិបតីក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក សាកលវិទ្យាធិការនៃ

ពុទ្ធិកសកលវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជ និង អគ្គាធិការ

ពុទ្ធិកសិក្សា កម្ពុជរដ្ឋ

ពិនិត្យកែសម្រួល

ផ្សាយក្នុងឱកាស ពិធីបុណ្យ សម្ពោធឆ្លងព្រះត្រៃបិដក

ថ្ងៃអង្គារ ១៥ កើតខែចេត្រ ឆ្នាំរកសំរិទ្ធិស័ក ព.ស. ២៥១២

ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ១ ខែមករា គ.ស. ១៩៦៩

បោះពុម្ពលើកទី ២

ព.ស. ២៥១៤ គ.ស. ១៩៧០

www.elibraryofcambodia.org

National Library of Cambodia

00007851

www.elibraryofcambodia.org

សេចក្ដីប្រារព្ធ

សៀវភៅ "ឧប្បត្តិហេតុនៃព្រះត្រៃបិដកប្រែ" នេះ វិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បានទទួលសេចក្ដីសុំអំពីសម្ដេចព្រះពោធិវង្ស(សព្វថ្ងៃព្រះអង្គឡើងព្រះឋានៈជាសម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយក គណៈមហានិកាយ) ឲ្យរៀបចំដើម្បីបោះពុម្ពចែកជាធម្មទាន ក្នុងឱកាសពិធីបុណ្យសម្ពោធឆ្លងព្រះត្រៃបិដក កាលពីថ្ងៃអង្គារ ១៤ កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំរកាសំរិទ្ធិស័ក ព. ស. ២៥១២ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ១ ខែមេសា គ. ស. ១៩៦៩ ។

មកដល់ពេលដែល សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជព្រះនាម **ជួន-ណាត** ទ្រង់សោយព្រះទិវង្គត (កាលពីថ្ងៃ ២៥ កញ្ញា ១៩៦៩) នេះ សម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយកជាអម្ចាស់ ក៏សព្វព្រះទ័យសុំឲ្យវិជ្ជាឋានចាត់ការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះជាលើកទី ២ ដើម្បីទុកជាវជូនពុទ្ធបរិស័ទ ដែលមានសទ្ធាចង់ជាវចែកជាធម្មទានក្នុងព្រះរាជពិធីថ្វាយព្រះភ្លើងចំពោះព្រះបរមសព ។ វិជ្ជាឋាន ក៏សម្រេចពិនិត្យមើលសៀវភៅនេះជាថ្មី ដោយបន្ថែមបន្ថយសេចក្ដីខ្លះ ហើយចាត់ការបោះពុម្ពតាមការសព្វព្រះទ័យរបស់សម្ដេចព្រះសង្ឃនាយកជាអម្ចាស់ ។

www.elibraryofcambodia.org

វិជ្ជាឋានយល់ថា ឯកសារនេះប្រាកដជាមានប្រយោជន៍ច្រើន ចំពោះពុទ្ធបរិស័ទ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៦ ធ្នូ ១៩៦៩

ឈាង ហ៊័ប អាន

នាយកវិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

www.elibraryofcambodia.org

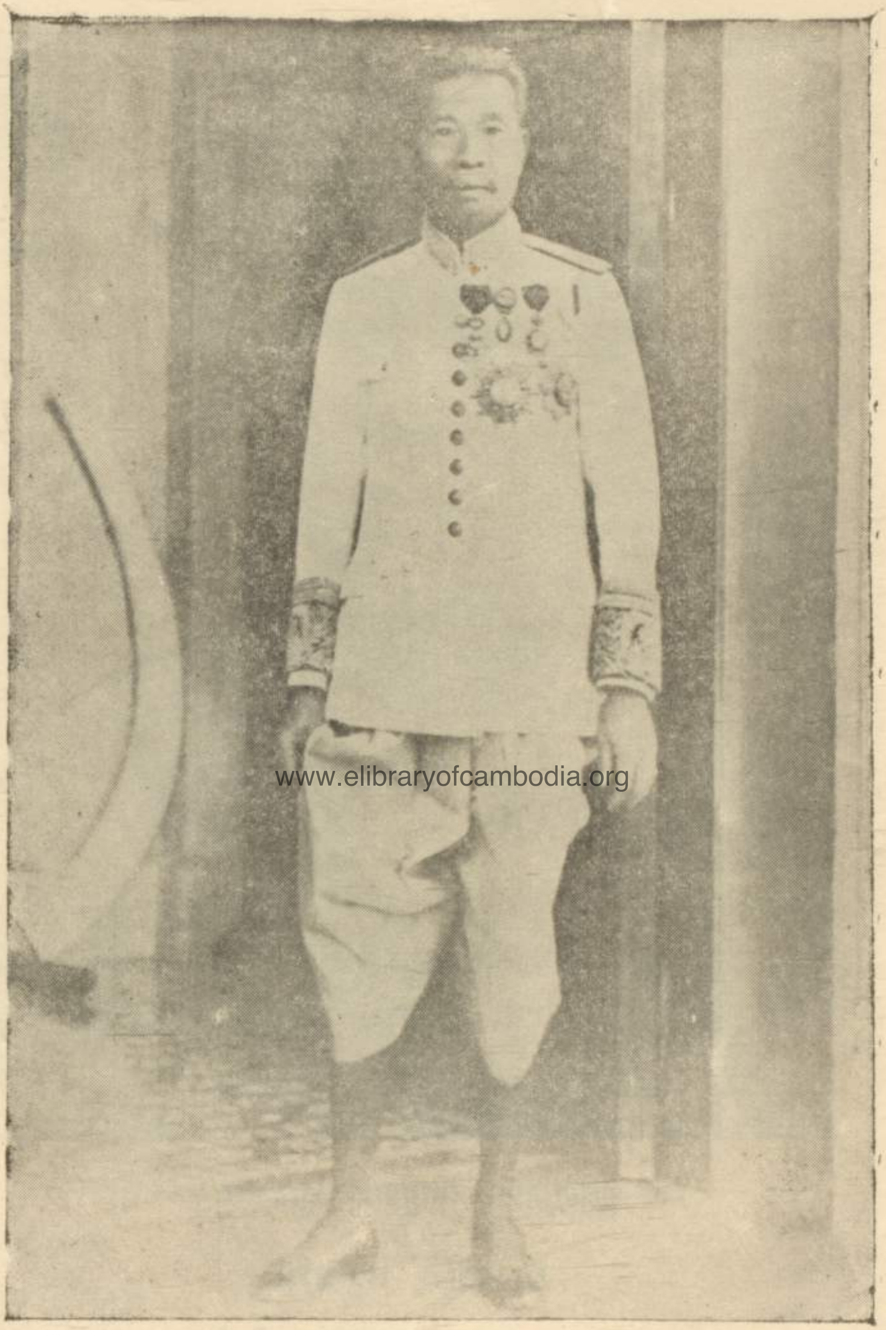

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះ **ស៊ីសុវត្ថិ មុនីវង្ស** អតីតព្រះចៅប្រទេសកម្ពុជា

ទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទានឲ្យបង្កើតក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក ក្នុង ព. ស. ២៤៧៣ គ. ស. ១៩២៩

ទ្រង់គ្រងរាជសម្បត្តិ : ក្នុង គ. ស. ១៩២៧ ។

ទ្រង់សោយទិវង្គត : ក្នុង គ. ស. ១៩៤១ ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

សម្ដេចព្រះរាជអយ្យកោ វរចក្ររណរិទ្ធិ

នរោត្ដម សុធារស

អធិបតីក្រុមជំនុំសង្គហៈ ព្រះរាជវង្សានុវង្ស

សម្ដេចទ្រង់គង់ជាអធិបតី នៃ វិទ្យាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ តាំងពីថ្ងៃបង្កើតក្រសួងនេះឡើង

គឺ: ថ្ងៃ ២៥ មករា ព. ស. ២៤៧៣ គ. ស. ១៩៣០

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះ **នរោត្តម សុរាម្រិត** អតីតព្រះចៅប្រទេសកម្ពុជា

ទ្រង់ប្រសូត : នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៦ មីនា ១៨៩៦ ។

ទ្រង់ឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិ : នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ១០ កើត ខែផល្គុន ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស.២៤៩៧ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៣ មីនា ១៩៥៥ ។

ទ្រង់សោយទិវង្គត : នៅថ្ងៃអាទិត្យទី ៣ មេសា គ.ស. ១៩៦០ ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៦៦ ព្រះវស្សា ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី **ស៊ីសុវត្ថិ មុនីវង្ស**

កុសុមៈនារីរតន៍ សិរីវឌ្ឍនា ព្រះមាតាជាតិ

ទ្រង់ប្រសូត : នៅក្រុងភ្នំពេញ ចតុម្មុខ នៅថ្ងៃសៅរ៍ ៩ រោច ខែចេត្រ ឆ្នាំរោង បញ្ចស័ក ព.ស. ២៤៤៨, ម.ស. ១៨២៦, ច.ស. ១២៦៦ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៩ មេសា ១៩០៤។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះ **នរោត្តម សីហនុ វរ្ម័ន**

អតីតព្រះចៅប្រទេសកម្ពុជា

ទ្រង់ប្រសូត : នៅក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣១ ខែតុលា ១៩២២ ។

ទ្រង់សោយរាជសម្បត្តិ : នៅថ្ងៃទី ២៣ ខែមេសា ១៩៤១ ។

ទ្រង់ដាក់រាជសម្បត្តិ : នៅថ្ងៃពុធ ៩ កើត ខែផល្គុន ឆ្នាំមមី ឆស័ក ព.ស. ២៤៩៨ ត្រូវនឹង ថ្ងៃទី ២ មីនា ១៩៥៥ ។

បច្ចុប្បន្ន : ព្រះប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសកម្ពុជា ព្រះបិតាជាតិ ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

សម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី ព្រះសង្ឃរាជ គណៈមហានិកាយ

ជួន ណាត ជោតញ្ញាណោ

ប្រសូត : ថ្ងៃអង្គារ ១១ រោចខែផល្គុន ឆ្នាំវក ឆស័ក ព.ស. ២៤២៧ គឺថ្ងៃទី ១១ មិនា គ.ស. ១៨៨៣ នៅភូមិកំរៀង សង្កាត់រកាកោះ ស្រុកគងពិសី ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។

ព្រះសមណសក្តិ: ព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយក គណៈមហានិកាយ ពី ព.ស. ២៤៩១ គ.ស. ១៩៤៨ ។ សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជថ្នាក់ទី ១ គណៈមហានិកាយ ពី ព.ស. ២៥០២ គ.ស, ១៩៦៣ ។

សោយទិវង្គត : ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ១៤ កើតខែភទ្របទ ឆ្នាំរកានក្សត្រឯកស័ក ព.ស. ២៥១៣ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៩ កក្កដា ១៩៦៩ ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៨៦ ព្រះវស្សា ។

www.elibraryofcambodia.org

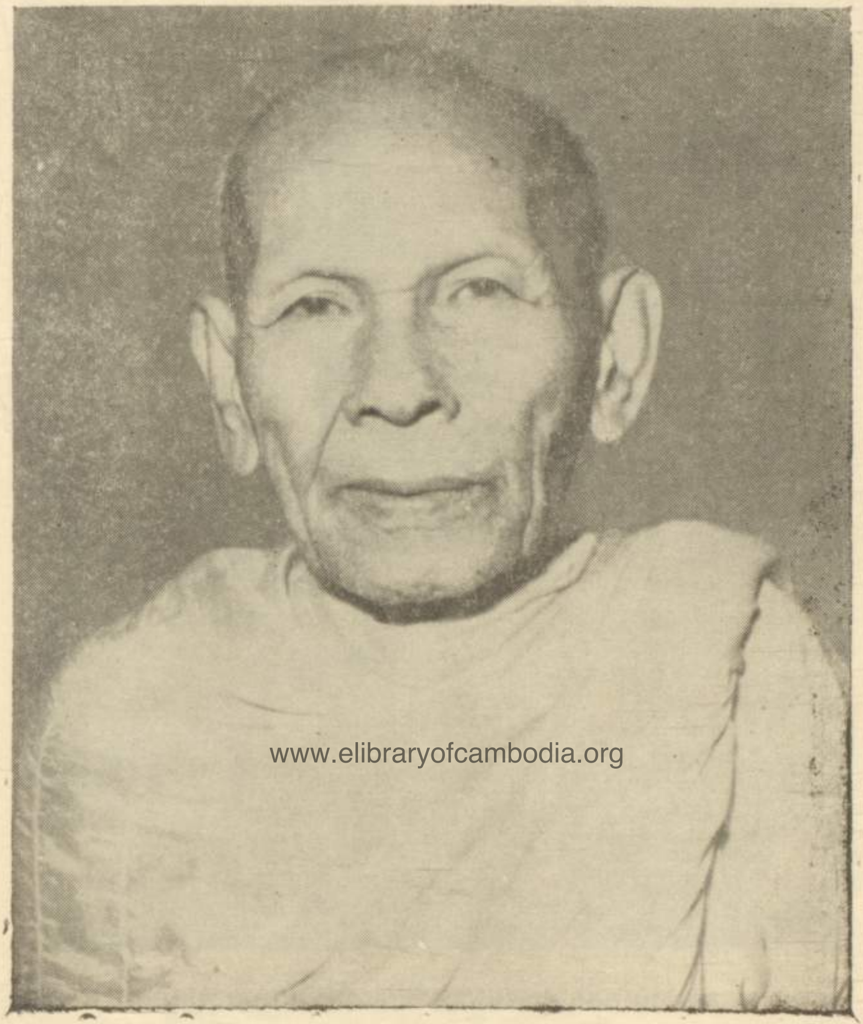

www.elibraryofcambodia.org

សម្តេចព្រះសុធម្មាធិបតី ព្រះសង្ឃនាយក គណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ

ទេព លឿង គន្ធរោ

ប្រសូត : នៅថ្ងៃច័ន្ទ ៤ កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំមមែ បញ្ចស័ក ព.ស. ២៤២៦ គ.ស. ១៨៨៣ ក្នុងភូមិត្រពាំងស្នា (ហៅកោះក្រសល់) ឃុំលន្ទះ (ហៅរាមអណ្តើក) ស្រុកគិរីវង់ ខែត្រតាកែវ ។

សមណសក្តិ : ព្រះអង្គទទួលព្រះសមណសក្តិជាសម្តេចព្រះសុធម្មាធិបតី ព្រះសង្ឃនាយក គណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ តាមព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ ២០ រ.វ. ចុះថ្ងៃ ២៨ មេសា ព.ស, ២៥០៩ គ.ស. ១៩៦៦ ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយក គណៈមហានិកាយ

ហួត តាត វជិរប្បញ្ញោ

- សាកលវិទ្យាធិការ នៃពុទ្ធិកសាកលវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជ
- អគ្គាធិការនៃពុទ្ធិកសិក្សាកម្ពុជរដ្ឋ
- អតីតនាយកនៃពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត
- អធិបតីនៃក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដកបច្ចុប្បន្ន នៅវិជ្ជាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
- អតីតប្រធានពុទ្ធិកសមាគម មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជរដ្ឋ

ប្រសូត : ថ្ងៃអាទិត្យ ១៥ កើត ខែបុស្ស ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព. ស. ២៤៣៤ គ. ស. ១៨៩១ នៅភូមិផ្សារឧដុង្គ សង្កាត់វាំងចាស់ ស្រុកឧដុង្គ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។

- ព្រះអង្គទទួលព្រះសមណសក្តិជាសម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតីសង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ តាមព្រះរាជក្រឹត្យលេខ ២៩ រ.ក. ចុះថ្ងៃទី ២៧ កញ្ញា ១៩៦៩ ។

www.elibraryofcambodia.org

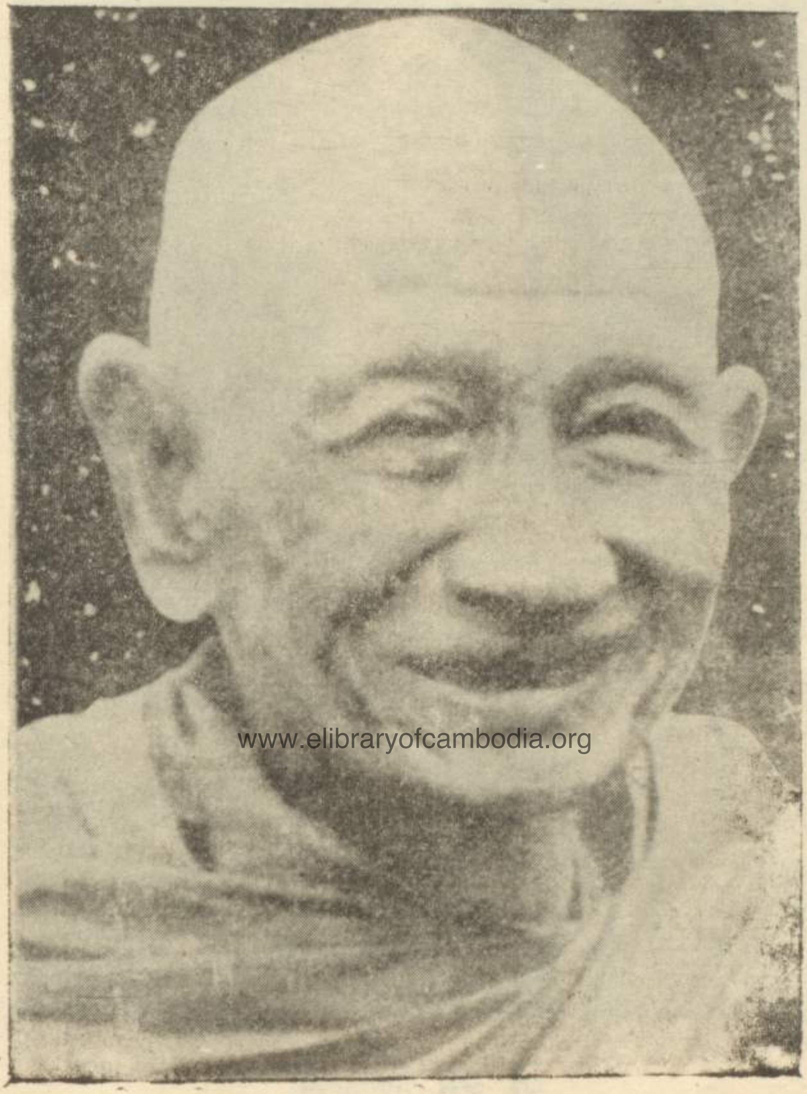

www.elibraryofcambodia.org

សម្តេចព្រះធម្មលិខិត ល្វី ឯម

អតីត អធិបតីក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

សម្តេចគង់ជាអធិបតី នៃ ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក ក្នុង គ. ស. ១៩២៩

ប្រសូត : ថ្ងៃចន្ទ ៥ កើត ខែពិសាខ ឆ្នាំរោង ទោស័ក ព. ស. ២៤២២ គ. ស. ១៨៨២ នៅភូមិបារាំង ពីដើមនៅក្បែរពន្ធនាគារធំ ភ្នំពេញ សង្កាត់លេខ ៣ ។

សុគត : ថ្ងៃអង្គារ ៩ កើត ខែពិសាខ ឆ្នាំរកា នព្វស័ក ព.ស. ២៥០០ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៧ ឧសភា ១៩៥៧ វេលាម៉ោង ៥ និង ៤០ នាទី ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៧៨ ឆ្នាំ ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះឧត្តមមុនី អ៊ុំ ស៊ូ

អតីត អធិបតីរងក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

ព្រះអង្គគង់ជាអធិបតីរង នៃ ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក ក្នុង គ. ស. ១៩២៩

ប្រសូត : នៅភូមិកន្សោមអក សង្កាត់កន្សោមអក ខេត្តព្រៃវែង នៅថ្ងៃពុធ ១៤ រោច ខែ ផល្គុន ឆ្នាំម្សាញ់ ត្រីស័ក ព. ស. ២៤២៤ ។

សុគត : ថ្ងៃសុក្រ ៥ កើត ខែទុតិយាសាឍ ឆ្នាំថោះ ឯកស័ក ព. ស. ២៤៨២ ត្រូវនឹង ថ្ងៃទី ២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៣៩ ម៉ោង ២ កន្លះ ពាក់កណ្ដាលអាធ្រាត ព្រះជន្ម ៥៨ ឆ្នាំ ។

www.elibraryofcambodia.org

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះមុនីកោសល សួរ ហាយ

សុវណ្ណញ្ញាណោភា អធិបតីរង

www.elibraryofcambodia.org

កំណើតនៃក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

ព្រះរាជប្រកាសលេខ ១០៦ ចុះថ្ងៃ ១៣ កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំម្សាញ់ ឯកស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៤៧៣ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ១៤ ខែធ្នូ គ្រិស្តសករាជ ១៩២៩ បានតាំងបង្កើតឲ្យមានក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក មានអធិបតី ១ រូប និង អ្នកជំនុំច្រើនរូប ។ ក្រុមជំនុំនេះបានជួបជុំជានិច្ចក្នុងមន្ទីរព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហើយបានប្រែព្រះត្រៃបិដកជាមុន ជូនបណ្ដើរ ៗ ទៅលោកកុង្ស៊ីយ៍សេនាបតី សម្រេចជាមួយនឹងលោក ឡឺរ៉េស៊ីដង់ស៊ុប៉េរីយើរ ជាអធិបតី ។

លុះកើតមានក្រុមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ដោយប្រកាសអារ៉េតេ លោកគូវែរណើរហ្សេណេរ៉ាល់ ឥណ្ឌូចិន ចុះថ្ងៃ ២៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៣០ គឺថ្ងៃសៅរ៍ ១៣ រោច ខែបុស្ស ឆ្នាំម្សាញ់ឯកស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៤៧៣ ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដកនេះក៏កាន់តែមានកម្លាំង និង ពន្លឺរស្មី បានចម្រើនថែមទៀត ។

លោកអ្នកផ្ដើមគំនិត ឲ្យប្រែព្រះត្រៃបិដក និង បោះពុម្ព តាមព្រះប្រកាសខាងលើនេះ គឺមាន :

– លោកហ្វែរណង់ត៍ [illegible] www.elibraryofcambodia.org [illegible] រ៉េពុយព្លិក បារាំង-សែស ក្នុងក្រុងកម្ពុជាធិបតី ។

– សម្ដេចចៅហ្វាវាំងវរះវៀងជ័យ អធិបតី **ជួន** សេនាបតីទី ១ សេនាបតីក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង ព្រះឃ្លាំង និង រចនា ជាអ្នកពន្យល់ផ្ទាល់ ហើយព្រាងព្រះរាជប្រកាសជូនពិនិត្យសម្រេច ។

– សម្ដេចចក្រី កុញ្ញរាធិបតី **ម៉ុន** សេនាបតីក្រសួងយុទ្ធនាធិការ យោធាធិការ និង សិក្សាធិការ ។

– ក្រុមហ្លួង **ស៊ីសុវត្ថិ សុតានុវង្ស** ទីអគ្គមហាសេនា សេនាបតី ក្រសួងមហាផ្ទៃ និង ធម្មការ ។

- ឧកញ៉ាយោមរាជ **ជា** ភូសម្រេចរាជការក្រុមព្រះនគរបាល សេនាបតីក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

- ក្រុមឃុន វិសុទ្ធិ ខត្តិយវង្ស **នរោត្តម សុរាម្រិត** ទីក្រឡាហោម សេនាតីបក្រសួងជើងទឹក ក្សេត្រាធិការ សិប្បិយការ និង ពាណិជ្ជការ ។

តមកខាងក្រោយ សម្ដេចចក្រី ម៉ុន មរណភាពទៅ ៖

- ក្រុមហ៊ុង ស៊ីសុវត្ថិ សុតានុវង្ស ឡើងទីជា ចក្រីកុញ្ញរាធិបតី ។

- ឧកញ៉ាមហាឥស្សរាធិបតី ម៉ែន ឡើងទីជា ឃោមរាជ ។

ឯក្រុមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រុងកម្ពុជាធិបតី

ក្នុងសម័យនោះ គឺមាន ៖

- សម្ដេចក្រុមព្រះ វរចក្ររណរិទ្ធិ នរោត្ដម សុធារស អធិបតីក្រុមជំនុំសង្គហៈព្រះរាជវង្សានុវង្ស ។

- អ្នកស្រីក្រុំ ស៊ុយសាន តាទម៉ីឡែស ជាអគ្គលេខាធិការ ហើយជាអ្នករក្សាព្រះរាជបណ្ណាល័យកម្ពុជា ។

នៅពេលដែលក្រុមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បានផ្ទេរមកព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលកាន់កាប់គឺតាំងពី គ.ស. ១៩៥០ មក ក្រសួងនេះក៏មាននាមថា“វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ” ឋិតនៅក្រោមឱវាទនៃក្រសួងធម្មការ ។

អស់លោកទទួលខុសត្រូវកាន់កាប់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ជាបន្តបន្ទាប់គ្នាមកនោះ គឺមាន ៖

www.elibraryofcambodia.org

- លោក យឿន ទីម ជាអគ្គលេខាធិការ ធ្វើការមកទល់ឆ្នាំ ១៩៦៤

- លោក ទ៉ុយ ម៉ុត ជាអគ្គលេខាធិការ ធ្វើការពីឆ្នាំ ១៩៦៤ ដល់ ១៩៦៥

- លោក ឈាង ហ៊័ប រាន គឺជាបច្ចុប្បន្ននាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ កាន់ការពីឆ្នាំ ១៩៦៥ មក(១) ។

- លោក លិម ឈាង ខិន បច្ចុប្បន្នអគ្គលេខាធិការ កាន់ការអមនាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ(២) ។

តមកខាងក្រោយទៀត ក៏មានព្រះរាជប្រកាសផ្សេង ៗ ថែមចំនួនអធិបតីរង ២ រូប និង ក្រុមជំនុំថ្មីជាច្រើនរូបតាមត្រូវការ ។

---

១ - តែងតាំងជានាយកទី ១ នៃវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ តាមព្រះរាជក្រឹត្យលេខ៦៦៣ ប.ក. ចុះថ្ងៃទី ២៨-១០-៦៥ ។ វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនេះ បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ ២១៦ ន. ស. ចុះថ្ងៃទី ២ កញ្ញា ១៩៥៣ ។

២- តែងតាំងជាអគ្គលេខាធិការ តាមព្រះរាជក្រឹត្យលេខ១៦៦ ប.ក. ចុះថ្ងៃទី ២១ មីនា១៩៦៦។

ឋានន្តរ និង នាម

របស់

ក្រុមព្រះសង្ឃគិតិកាចារ្យ គឺ ក្រុមជំនុំប្រែព្រះត្រៃបិដក

ក- ក្រុមជំនុំដែលមានពីឆ្នាំ ១៩២៩ មកទល់នឹងឆ្នាំ ១៩៤០ :

ក្រុមជំនុំមានព្រះសង្ឃជាអធិបតី ១, អធិបតីរង ២, ក្រុមជំនុំជាព្រះសង្ឃ ២៣, ជាឧបាសក ១១, ប្លុករួមទាំងអស់ត្រូវជា ៣៧ រូប គឺ :

១ - ព្រះសិរីសម្មតិវង្ស អែម វជិរប្បញ្ញោ ចាងហ្វាងសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ អធិបតី ។

២ - ព្រះឧត្តមមុនី អ៊ុំ ស៊ូ ធម្មវិនយរក្ខិតោ អធិបតីរង ។

៣ - ព្រះមហាព្រហ្មមុនី ឌេត អ៊ូ បិតវិរិយោ អធិបតីរង ។

www.elibraryofcambodia.org

ក្រុមជំនុំ

៤ - ព្រះសាសនសោភ័ណ ជួន ណាត ជោតញ្ញាណោ ចាងហ្វាងរង សាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ។

៥ - ព្រះវិសុទ្ធិវង្ស ហួត តាត វជិរប្បញ្ញោ អាចារ្យបង្រៀនសំស្ក្រឹត នៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ។

៦ - ព្រះបាឡាត់សង្ឃវិជ្ជា មៀច មុនិត្ថេរោ

៧ - ព្រះមហា សោម ឈុន វិមលប្បញ្ញោ

៨ - ព្រះមហា សោម ឡុច សុធម្មលិខិតោ

៩ - ព្រះមហា សែស ចន្ទធម្មោ

១០ - ព្រះគ្រូញាណសំវរ ញាណ ឈឹន ជោតបញ្ញោ

១១ - ព្រះអាចារ្យ ចាប ពិន សុវណ្ណជោតោ

១២ - ព្រះមហា ឌិន ហួត នាគបណ្ឌិតោ

១៣ - ព្រះអាចារ្យ ម៉ែន សុខ ញាណសារោ អាចារ្យបង្រៀន
នៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ។

១៤ - ព្រះអាចារ្យ ហែម ចៀវ ជោតញ្ញាណោ អាចារ្យបង្រៀន
នៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ។

១៥ -	ព្រះអាចារ្យ	ឈឹម ស៊ុម	សទ្ធម្មប្បញ្ញោ
១៦ -	ព្រះអាចារ្យ	សាំ ឌុំ	សោភណបណ្ឌិតោ
១៧ -	ព្រះអាចារ្យ	សូរ ហាយ	សុវណ្ណញ្ញាណោ
១៨ -	ព្រះអាចារ្យ	យូរ អ៊ុន	ឧត្តរញ្ញាណោ
១៩ -	ព្រះអាចារ្យ	អ៊ុត ថា	វជិរញ្ញាណោ
២០ -	ព្រះបាឡាត់	អ៊ុយ ង៉ាខ	ខេមកោ
២១ -	ព្រះគ្រូមុនីសុមេធា	ឡុង ថា	វេរកោ
២២ -	ព្រះបាឡាត់	គេត សោ	បិតសីលោ
២៣ -	ព្រះអាចារ្យ	ម៉ុខ នាខ	ធម្មកោសលោ
២៤ -	ព្រះអាចារ្យ	ម៉ៃ ង៉ាន់	បណ្ឌិតវរោ
២៥ -	ព្រះអាចារ្យ	អែន ម៉ច់	វិនយសត្ថា
២៦ -	ព្រះបាឡាត់	ហែម ញឹម	សុន្ទរោ
២៧ -	អ្នកមហា	ញ៉ុត ថែម	ឧបាសក
២៨ -	អ្នកអាចារ្យ	ហុខ ឈា	-
២៩ -	អ្នកអាចារ្យ	ខែត ហ៊ឹម	-
៣០ -	អ្នកអាចារ្យ	ប៊ូ ប៉ូ	-
៣១ -	អ្នកមហា	យូរ	-
៣២ -	អ្នកអាចារ្យ	អ៊ុក សេន	-
៣៣ -	អ្នកអាចារ្យ	ហ៊ី ហេខ	-
៣៤ -	អ្នកអាចារ្យ	គិម អេន	-

www.elibraryofcambodia.org

៣៥- អ្នកអាចារ្យ នួន ជួច ឧបាសក

៣៦- អ្នកអាចារ្យ សេក ឈុន -

៣៧- អ្នកអាចារ្យ អ៊ុច រស់ អាចារ្យបង្រៀននៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ឧបាសក ។

ខ- ក្រុមជំនុំដែលមានចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៤០ មក :

ក្រុមជំនុំមានព្រះសង្ឃជាអធិបតី ១, អធិបតីរង ២, ក្រុមជំនុំជាព្រះសង្ឃ ២៧, ជាឧបាសក ១៣ បូករួមទាំងអស់ត្រូវជា ៤៣រូប គឺ :

១- ព្រះសិរីសម្មតិវង្ស ម៉ែម វជិរបញ្ញោ ចាងហ្វាងសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ អធិបតី ។

២- ព្រះមហាព្រហ្មមុនី ទេព អ៊ូ បិតវិរិយោ អធិបតីរង ។

www.elibraryofcambodia.org

៣- ព្រះសាក្យវង្ស ហួត តាត វជិរបញ្ញោ អាចារ្យបង្រៀនសំស្ក្រឹត នៅសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ អធិបតីរង ។

ក្រុមជំនុំ :

៤- ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ ជួន ណាត ជោតញ្ញាណោ ចាងហ្វាងរងសាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ ។

៥- ព្រះធម្មឃោសាចារ្យ មៀច មុនិត្ថេរោ

៦- ព្រះពុទ្ធវង្ស សោម ឈុន វិមលបញ្ញោ

៧- ព្រះមហា សែស ចន្ទធម្មោ

៨- ព្រះមហា សោម ឡុច សុធម្មលិខិតោ

៩- ព្រះគ្រូញាណសំវរ ញាណ ឈឹន ជោតបញ្ញោ

១០- ព្រះអាចារ្យ ទាប ពិន សុវណ្ណជោតោ

១១- ព្រះអាចារ្យ ឈឹម ស៊ុម សទ្ធម្មបញ្ញោ

១២ - ព្រះអាចារ្យ	គាំ ឌុំ	សោភណបណ្ឌិតោ
១៣ - ព្រះអាចារ្យ	ស្វូរ ហាយ	សុវណ្ណញ្ញាណោ
១៤ - ព្រះអាចារ្យ	អ៊ុក ជា	វជិរញ្ញាណោ
១៥ - ព្រះអាចារ្យ	យូ្វរ អ៊ុន	ឧត្តរញ្ញាណោ
១៦ - ព្រះគ្រូមហាឧត្តុល	អ៊ុយ ង៉ែង	ខេមកោ
១៧ - ព្រះគ្រូមង្គលមុនី	គេត សោ	បិតសីលោ
១៨ - ព្រះបាឡាត់ញាណវីរិយ	ទ៉ាន់ សាឌុំ	
១៩ - ព្រះបាឡាត់មហារាជធម្ម	ហ៊ី ជា	
២០ - ព្រះអាចារ្យ	ម៉េង នាង	
២១ - ព្រះបាឡាត់អរិយវិមល	នេត្រ	
២២ - ព្រះអាចារ្យ	មៀច	
២៣ - ព្រះអាចារ្យ	ម៉ួន	
២៤ - ព្រះអាចារ្យ	ឡុង	
២៥ - ព្រះអាចារ្យ	យូ្វរ ប៊ុន	
២៦ - ព្រះអាចារ្យ	អែន ប៉ិច	វិនយសត្ថា
២៧ - ព្រះអាចារ្យ	ញូង សៀង	
២៨ - ព្រះអាចារ្យ	គីម គួរ	
២៩ - ព្រះអាចារ្យ	ស៊ិន ហ៊ាន	
៣០ - ព្រះអាចារ្យ	ពាង សុខ	
៣១ - ព្រះអាចារ្យ	អៀង ថ្លាង	
៣២ - ព្រះអាចារ្យ	ម៉ិញ ឈាត្រី	
៣៣ - ព្រះធម្មបិដកវិជ្ជា	ង៉ែត ហ៊ឹម	
៣៤ - អ្នកអាចារ្យ	ប៊ូ ប៉ូ	ឧបាសក
៣៥ - អ្នកអាចារ្យ	ហុង ឈា	-

www.elibraryofcambodia.org

៣៦- អ្នកអាចារ្យ	ហ៊ី ហេង	ឧបាសក
៣៧- អ្នកអាចារ្យ	ចាន់ ខាន់	-
៣៨- អ្នកអាចារ្យ	នួន ជួង	-
៣៩- អ្នកមហា	ជា យូរ	-
៤០ - អ្នកអាចារ្យ	ស្រី អ៊ូ	-
៤១ - អ្នកអាចារ្យ	ឡុង ជា	-
៤២- អ្នកអាចារ្យ	អ៊ុក ម៉ុត	-
៤៣- អ្នកមហា	គិន ហួត	-

គ. សមាជិកក្រុមជំនុំ ដែលបន្ថែមជាជំនួសសមាជិកទទួលអនិច្ចធម្មទៅៈ

១ - ព្រះមហាវីរិយបណ្ឌិតោ	ង៉ាំង ខាត់
២ - ព្រះបទុមវង្សា	គោត ផន
៣ - ព្រះមហា	ចាយ គឹម សាន
៤ - ព្រះមហា	ឈឹម នង
៥ - ព្រះមហា	អ៊ុក អ៊ីន
៦ - ព្រះមហា	មាស សុវណ្ណ
៧ - ព្រះឥន្ទមុនី	សេង នាង
៨ - លោក	ឈឹម ណាក
៩ - លោក	មាឃ ស៊ុន
១០ - លោក	អ៊ុម តន
១១ - លោក	គុយ សូត្រ
១២ - លោក	មាស យុត្ត
១៣- លោក	គី គឹម ស៊ីង
១៤ - លោក	អ៊ុក សាន
១៥ - លោក	ទ្រាក់ ឈូក

www.elibraryofcambodia.org

១៦ - លោក ស្មៀន ឱន

១៧ - លោក ឱក ប៊ិន

១៨ - លោក យ៉ាន់ អ៊ុន ហៅ អន អ៊ុយ

១៩ - លោក អ៊ុំ គយ

២០ - លោក ត្រួច គុម

២១ - ព្រះធម្មវិសុទ្ធិវង្ស គង់ គូ

២២ - លោក សរ សឿន

ឃ- ក្រុមជំនុំដែលនៅធ្វើការជាប់សព្វថ្ងៃ :

ក្រុមជំនុំមានព្រះសង្ឃជាអធិបតី ១ អធិបតីរង ១ ក្រុមជំនុំជាព្រះសង្ឃ ១១ រូប, ជាឧបាសក ១, ឬករួមទាំងអស់ត្រូវជា ១៣ រូប គឺ :

១- សម្តេចព្រះពោធិវង្ស ហួត តាត វជិរប្បញ្ញោ អគ្គាធិការពុទ្ធិកសិក្សា កម្ពុជរដ្ឋ និង ជាសកលវិទ្យាធិការ នៃ ពុទ្ធិកសកលវិទ្យាល័យ ព្រះសីហនុរាជ អធិបតី ។

www.elibraryofcambodia.org

២ - ព្រះមុនីកោសល សួរ ហាយ សុវណ្ណញ្ញាណោ អធិបតីរង ។

៣- ព្រះពុទ្ធាចារ្យ ហ៊ី ជា

៤ - ព្រះសាសនមុនី គឹម គួរ

៥ - ព្រះវិសុទ្ធិវង្ស ម៉ៅ ខាន់

៦ - ព្រះសិរីសម្មតិវង្ស ធន់ ស៊ីន

៧ - ព្រះញាណវង្ស អ៊ុម ស៊ុម

៨ - ព្រះធម្មវរោត្តម ជា សុខ

៩ - ព្រះញាណសំវរ ហេង លាង ហោ

១០- ព្រះមហា ប៉ែន សេង អាន

១១- ព្រះមហា ទ៉ាន់ ឌីន

១២- ព្រះមហា ប៊ុក សុន

១៣- លោក ផល និត

នៅពេលដែលបោះពុម្ពចប់សៀវភៅភាគទី ១ មួយភាគជាដំបូង គឺត្រូវនឹងវេលាដែលលោក **ម៉ូល - រ៉េណូធ៍** ជាអធិបតីក្នុងរាជការធំបារាំងសែស ក្រសួងប្រទេសរាជ្យ អញ្ជើញមកទស្សនាការប្រទេសឥណ្ឌូចិន ។ ដោយបានជ្រាបនូវកិច្ចការផ្សាយនូវព្រះពុទ្ធសាសនានេះ លោក **ម៉ូល - រ៉េណូធ៍** នេះ ក៏បានសុំឲ្យរៀបធ្វើពិធីសម្ពោធសៀវភៅព្រះវិន័យបិដកជាបឋម ដែលបោះពុម្ពបានមួយក្បាលហើយនោះ ឆ្លងនៅថ្ងៃព្រហស្បតិ ១១ កើត ខែអស្សុជ ឆ្នាំមមែត្រីស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៤៧៤ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២២ ខែតុលា គ្រិស្តសករាជ ១៩៣១ វេលាម៉ោង ៥ រសៀល ក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពនៃព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតព្រះបាទសម្តេចព្រះ **ស៊ីសុវត្ថិ មុនីវង្ស** ។ លោក **ម៉ូល - រ៉េណូធ៍** មានសេចក្តីជ្រះថ្លា បានចូលបច្ច័យ ១ ពាន់រៀល ចំពោះព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ក្នុងការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកនេះ ។ ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិត ដ៏ទ្រង់នូវព្រះគុណធម៌ មហាប្រសើរ ក៏ទ្រង់បានចូលរូបិយវត្ថុ ព្រះរាជទ្រព្យជាច្រើន ព្រមទាំងឧបាសកឧបាសិកាទាំងឡាយជាអនេកក្នុងព្រះនគរ ក៏បានចូលប្រាក់យ៉ាងច្រើន ក្នុងការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកនេះដែរ ។

www.elibraryofcambodia.org

កិច្ចចាត់ចែងបោះពុម្ពផ្សាយព្រះត្រៃបិដកពីដើមទីមក គឺបិតនៅក្នុងបន្ទុកបច្ច័យរបស់អស់លោក-អ្នកជាពុទ្ធបរិស័ទមកចុះនាមជាវ រួមជាមួយថវិការបស់រាជការអាណាព្យាបាល ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៥០ មកទល់បច្ចុប្បន្ននេះ ថវិកាជាតិទទួលបន្ទុកនូវការបោះពុម្ពផ្សាយរហូតដល់ចប់ទាំង ១១០ ភាគនៃព្រះត្រៃបិដកនេះ ដើម្បីជាវជូនតម្លៃយ៉ាងទាបបំផុតចំពោះពុទ្ធបរិស័ទទូទៅ ។ បើគិតតាំងពីផ្តើមផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រែព្រះត្រៃបិដកក្នុង គ.ស. ១៩២៩ មកដល់ ១៩៦៨ ទើបចប់ បានបោះពុម្ពហើយស្រេចទាំង ១១០ ភាគ គឺអស់រយៈកាល ៣៩ ឆ្នាំ គត់ ។

អំពីការប្រែ និង រៀបសេចក្តីនៃព្រះត្រៃបិដក

ចាប់តាំងពីវេលាដែលផ្តើមធ្វើការប្រែព្រះត្រៃបិដក ដរាបដល់សព្វថ្ងៃនេះ យើង

រាល់គ្នាតែងមានសេចក្ដីរិតក្កអំពីការប្រែ និង រៀបសេចក្ដីនោះច្រើនប្រការពេក ឥត មានភ្លេចភ្លាំងឡើយ ដូចអធិប្បាយនិងរៀបរាប់តទៅនេះ ។

ក៏ទំនងប្រយោគនិងរបៀបសេចក្ដីក្នុងគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ដែលបានប្រែនិងរៀបចំធ្វើស្រេចមកហើយនោះ មានសេចក្ដីសាំដដែល ។ ច្រើនកន្លែងណាស់ នាំឲ្យអស់លោកអ្នកមើល អ្នកស្ដាប់គ្រប់គ្នាធុញទ្រាន់ គួរឲ្យកើតសេចក្ដីសង្ស័យថា « ហេតុដូចម្ដេច » បានជាអស់លោកក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក ប្រែនិងរៀបរៀងសេចក្ដីឲ្យសាំដដែល ។ ដូច្នោះ ? ចុះសៀវភៅឯទៀត ។ ដែលជាសៀវភៅរាយរងបន្ទាប់បន្សំមានសៀវភៅគិហិបដិបត្តិ ជាតិមោក្ខសង្ខេប និង សិង្គាលោវាទសូត្រជាដើម ក៏សុទ្ធតែជាសៀវភៅប្រែចេញចាកភាសាបាលីដូចគ្នាដែរ ម្ដេចក៏ចេះធ្វើសេចក្ដីឲ្យស្រួលបួល ងាយមើល ងាយស្ដាប់បាន? សៀវភៅព្រះត្រៃបិដកនេះ ជាគម្ពីរដើមជាឫសគល់នៃសៀវភៅឯទៀត។ គួរតែប្រែនិងរៀបរៀងសេចក្ដីឲ្យងាយមើល ងាយស្ដាប់ជាងគេ ទើបសម ចុះហេតុអ្វីក៏បានជាប្រែនិងរៀបសេចក្ដីឲ្យរឹងរឹតតែលំបាកមើល លំបាកស្ដាប់ជាងសៀវភៅឯទៀត ។ ទៅវិញ ?

www.elibraryofcambodia.org

យើងសូមជូនដំណឹងដល់អស់លោក អ្នកមើល អ្នកស្ដាប់ព្រះត្រៃបិដកសម្រាយសូមជ្រាប ត្បិតយើងទាំងអស់គ្នាមិនមែនចូលចិត្តចង់ប្រែនិងរៀបរៀងសេចក្ដីឲ្យសាំដូច្នោះទេ, ប្រសិនបើកាត់បាលីខ្លះសម្រាយខ្លះ ត្រង់កន្លែងណាដែលដូច ។ គ្នា ឲ្យស្រួលមើល ស្រួលស្ដាប់ទៅ ក៏បាន ប៉ុន្តែមុនដែលនឹងប្រែនោះ យើងបានពិនិត្យមើលរបៀបនិងលំនាំការរបស់លោកអ្នកប្រាជ្ញធំៗជាអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាមាំមួនអំពីជាន់មុន ។ ដែលលោកបានប្រជុំធ្វើការសង្គាយនារៀបរៀងផ្ទៀងផ្ទាត់ព្រះត្រៃបិដកមកឃើញថា កាលដែលព្រះបរមគ្រូទើបនឹងបរិនិព្វានទៅថ្មី ។ ព្រះអរហន្ត ៥០០ អង្គមានព្រះមហាកស្សបត្ថេរជាប្រធាន បានប្រជុំគ្នា ធ្វើបឋមសង្គាយនារួបរួមធម៌វិន័យដែលព្រះបរមសាស្ដាទ្រង់សម្ដែងទាំងប៉ុន្មាន ទុកជាច្បាប់សម្រាប់រៀនទន្ទេញឲ្យត្រូវគ្នាជាបែបមួយ, ដល់មកសង្គាយនាគ្រាក្រោយ ។ ក៏តម្រូវតាមរបៀបមុន ។ នោះដែរ ឥតមានកែប្រែឲ្យលើសខ្វះឡើយ ។

ន័យមួយទៀត កាលដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូជិតនឹងបរិនិព្វាន ទ្រង់បានត្រាស់ផ្ដាំនឹងព្រះអានន្ទថា «ម្នាលអានន្ទ កាលបើតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ វេលាដែលសង្ឃនឹងប្រជុំគ្នាធ្វើសង្គាយនាធម៌វិន័យនោះ, បើសង្ឃត្រូវការដកខុទ្ទានុខុទ្ទកសិក្ខាបទ គឺសិក្ខាបទតូច ៗ ជាលំដាប់បន្ទាប់បន្សំ ក៏ចូរដកចេញខ្លះចុះ» ។ លុះដល់ការគសង្ឃប្រជុំគ្នាធ្វើ ក៏យល់ព្រមគ្នាថា « ខុទ្ទានុខុទ្ទកសិក្ខាបទទាំងនោះមិនគួរដកចោលទេ, ទោះបីព្រះបរមគ្រូទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យដកចេញមែនក៏ដោយ, តែការនេះស្រេចនឹងក្រុមជំនុំសង្ឃ ព្រះបរមសាស្ដាទ្រង់មិនមែនបង្ខំថា ត្រូវតែដកចោល ខានមិនបានទេ, ហេតុនោះសង្ឃនឹងដកក៏បាន នឹងទុកក៏បាន តែកាលបើដកចេញទៅមុខជានឹងមានពាក្យតរហានិន្ទាថា ពួកសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម គ្រាន់តែគ្រូចូលនិព្វានទៅមិនទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ក៏បបួលគ្នាដករុះរើច្បាប់ទម្លាប់របស់គ្រូចោល ហេតុដូច្នោះ សិក្ខាបទបន្ទាប់បន្សំនោះគួរតែទុកកុំកែប្រែ កុំឲ្យព្រះពុទ្ធសាសនាទៅជាធ្មមការលើក ព្រោះថាសិក្ខាបទដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យសង្ឃដកចេញនោះមិនមែនជាការខុសទេ គ្រាន់តែជាសិក្ខាបទមានចំនួនច្រើនប៉ុណ្ណោះទេតើ » ។

www.elibraryofcambodia.org

ដោយហេតុពោលមកហើយនេះ បានជាយើងយល់ឃើញថា ទំនងប្រយោគនិងរបៀបសេចក្ដី ក្នុងព្រះត្រៃបិដកទាំងបាលីនិងសម្រាយនេះ ពិតជាមានសេចក្ដីសាំដដែល ៗ ច្រើនលើកច្រើនដងមែន ប៉ុន្តែមិនមែនជាការខុសទេ, គួរតែទុកឲ្យនៅតាមទំនងប្រយោគនិងរបៀបសេចក្ដីដើម ដែលអ្នកប្រាជ្ញជាន់មុន ៗ លោកសង្គាយនានោះ, ព្រោះព្រះត្រៃបិដកនេះជាគោលដើម ជាគម្ពីរចាស់ជាងគម្ពីរទាំងពួងដែលកើតឡើងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ម្យ៉ាងទៀត គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ជាគម្ពីរមានអាយុរាសីវែងឆ្ងាយចំនួន ២៤៧០ ប្លាយឆ្នាំមកហើយ, មិនដែលឮថាអ្នកប្រាជ្ញជាន់ណា ៗ ហ៊ានបំប្រួញសេចក្ដីឲ្យខ្លីចុះ ឬបំពេញឲ្យវែងឡើងខុសចាកច្បាប់ដើមនោះឡើយ ។ កាលពុទ្ធសករាជកន្លងទៅបាន ៩៥៦ ឆ្នាំ មានសេចក្ដីតំណាលថា ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យនៅមជ្ឈិមប្រទេស លោកទៅចម្លងព្រះត្រៃបិដកនៅឯលង្កាទ្វីប យកមកផ្សាយក្នុងជម្ពូទ្វីប គឺ

ប្រទេសឥណ្ឌា នោះលោកក៏មិនហ៊ានបន្ថយឬបន្ថែមសេចក្ដីក្នុងព្រះត្រៃបិដកនេះទេ គ្រាន់តែចម្លងតាមច្បាប់ដើមប៉ុណ្ណោះ លុះចម្លងបិដកទាំង ៣ បានចប់សព្វគ្រប់ហើយ ទើបលោកខំព្យាយាមប្រែអដ្ឋកថាអំពីសីហឡភាសា (សម្ពិអ្នកលង្កា-ទ្វីប) មកជាមគធភាសាដោយសព្វគ្រប់ ហើយលោកបានជ្រើសរើសស្រង់យកធម៌វិន័យក្នុងព្រះត្រៃបិដកនោះមករៀបរៀងសេចក្ដី ធ្វើជាបករណ៍វិសេសមួយដោយឡែកឲ្យឈ្មោះថា « **វិសុទ្ធិមគ្គ** » សម្ដែងអំពីសីល សមាធិ បញ្ញា មានទំនងប្រយោគនិងរបៀបសេចក្ដីខ្ពង់ល្អ ស្រួលមើល ស្រួលស្ដាប់ ទោះបីអាថ៌ធម៌ក្នុងគម្ពីរនោះមានសេចក្ដីចង្អៀតជ្រាលជ្រៅដូចម្ដេចក្ដី ក៏គង់មិនផ្លូនផដែល ៗ ឡើយ, សូម្បីគម្ពីរឯទៀតដែលលោកបានតែង បានរៀបរៀងក្នុងគ្រានោះទាំងប៉ុន្មាន ដូចអដ្ឋកថាធម្មបទជាដើម ក៏មានទំនង ប្រយោគនិងរបៀបសេចក្ដីមិនសាំផដែល ៗ ដែរ ។ ឯហេតុដែលជាទំនងនាំឲ្យលោកមានព្យាយាមខំប្រឹងទ្រាំរៀបចំតែងធ្វើជាគម្ពីរឯទៀត ជាគ្រឿងបំភ្លឺសេចក្ដីក្នុងព្រះត្រៃបិដកនោះ មិនមែនព្រោះហេតុអ្វីទេ, ព្រោះតែលោកមិនហ៊ានរុះរើរបៀបសេចក្ដីដែលមាននៅក្នុងព្រះត្រៃបិដកជាគោលដើមនោះឯង ទើបលោកទុកជាច្បាប់ចាស់ តាមកាល តាមសម័យនៃអ្នកប្រាជ្ញជាន់មុន ៗ ដែលលោកខំធ្វើជាគម្ពីរផ្សេង ៗ មានវិសុទ្ធិមគ្គជាដើម សម្រាប់រៀន សម្រាប់មើលនោះ ក៏មានទំនងប្រហែលគ្នានឹងសម័យឥឡូវនេះ ដែលយើងនាំគ្នាជ្រើសរើសយកធម៌វិន័យក្នុងបាលីព្រះត្រៃបិដកខ្លះ, ក្នុងអដ្ឋកថាដីកាយោជនារបស់បិដកទាំងនោះខ្លះ មករៀបរៀងធ្វើជាសៀវភៅតូច ៗ សម្រាប់ចែកគ្នារៀនសូត្រសព្វថ្ងៃនេះដែរ ។

អំពីរបៀបដែលរៀបជាសៀវភៅព្រះត្រៃបិដក

ព្រះត្រៃបិដកមួយចប់ បើចែកជាពួកមាន ៣ ពួក គឺ វិន័យបិដក ១ ពួក, សុត្តន្តបិដក ១ ពួក, អភិធម្មបិដក ១ ពួក, ចែកចេញជាគម្ពីរ មានឈ្មោះ ១៧ ចែកចេញជាសៀវភៅដែលយើងប្រែ ហើយបោះពុម្ពក្នុងសម័យនេះ ១១០ ភាគគត់នៃសៀវភៅ ។

www.elibraryofcambodia.org

វិន័យបិដកមាន ៥ ឈ្មោះ គឺ មហាវិភង្គ ឬ ភិក្ខុវិភង្គ ១ ភិក្ខុនីវិភង្គ ១ មហាវគ្គ ១ ចុល្លវគ្គ ១ បរិវារៈ ១, ទាំង ៥ ឈ្មោះនេះ ចែកទៅជាសៀវភៅបោះពុម្ពមាន ១៣ ភាគ ។

សុត្តន្តបិដកមាន ៥ ឈ្មោះគឺ ទីឃនិកាយ ១ មជ្ឈិមនិកាយ ១ សំយុត្តនិកាយ ១ អង្គុត្តរនិកាយ ១ ខុទ្ទកនិកាយ ១, ទាំង ៥ ឈ្មោះនេះចែកជាសៀវភៅបោះពុម្ព មាន ៦៣ ភាគ ។

អភិធម្មបិដកមាន ៧ ឈ្មោះគឺ ធម្មសង្គណី ១ វិភង្គ ១ ធាតុកថា ១ បុគ្គលបញ្ញត្តិ ១ កថាវត្ថុ ១ យមកៈ ១ មហាបដ្ឋាន ឬ បដ្ឋាន ១, ទាំង ៧ ឈ្មោះនេះ ចែកទៅជាសៀវភៅបោះពុម្ពមាន ៣៤ ភាគ ។ បូករួមសៀវភៅវិន័យបិដក ១៣ ភាគ សុត្តន្តបិដក ៦៣ ភាគ អភិធម្មបិដក ៣៤ ភាគ ត្រូវជា ១១០ ភាគ ។

ការបោះពុម្ពនោះ បានចាត់ការបោះវិន័យបិដកជាមុនដំបូង, បានបោះវិន័យបិដកនោះរួចហើយ ក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ២៤៧៩ គ្រិស្តសករាជ ១៩៣៦ ។

www.elibraryofcambodia.org

អំពីប្រយោជន៍នៃការប្រែព្រះត្រៃបិដក

អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គួរតែលើកចិត្តឲ្យឡើងមកកាន់សេចក្ដីជ្រះថ្លា ក្នុងការប្រែព្រះត្រៃបិដក និងរៀបរៀងសេចក្ដីជាសម្រាយនោះឲ្យយ៉ាងច្រើន ព្រោះការផ្ទៀងផ្ទាត់បាលីឲ្យត្រឹមត្រូវ ហើយប្រែចេញមកជាសម្រាយបោះពុម្ពនេះ ជាកិច្ចមានប្រយោជន៍ច្រើនប្រការណាស់ មានប្រយោជន៍ដូច្នេះ គឺ :

១- សេចក្ដីសម្រាយងាយមើល ងាយស្ដាប់ជាងបាលី ព្រោះលោកអ្នកប្រែបានរិះគិតរកទំនងសេចក្ដីឲ្យស្រួលមើល ស្រួលស្ដាប់រួចជាស្រេច ។

២- ធ្វើដំណឹងពុទ្ធសាសនា តាំងអំពីដើមដរាបដល់ចុង គឺតាំងអំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមិនទាន់ចូលបរិនិព្វាន រហូតមកដល់ឥឡូវនេះ ឲ្យរាក់ ឲ្យងាយឡើង មិនកំបាំងបាត់ជ្រៅពេក ។

៣- បើពុទ្ធបរិស័ទមានបំណងនឹងរៀន នឹងប្រតិបត្តិតាម សីល សមាធិ បញ្ញា ក៏មានបរិបូណ៌ក្នុងព្រះត្រៃបិដកនោះសព្វគ្រប់ ។

៤- ព្រះត្រៃបិដកនេះបានអណ្ដែតត្រសែតឬប្រសូត្រចេញចាកផ្ទៃនៃមាតា គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាបរមសាស្តានៃពុទ្ធមាមិកជននោះជ្រះស្រឡះហើយ ឲ្យឃើញប្រាកដដល់ភ្នែកយើងគ្រប់គ្នា ដោយមិនលំបាកងាករកប៉ុន្មានឡើយ ។

៥- យើងរាល់គ្នាដែលបានព្រះត្រៃបិដកបោះពុម្ព បាលីម្ខាង សម្រាយម្ខាងនេះ ប្រៀបដូចជាបានប្រទីបឬគោមគំពីរផ្លូវតាំងនៅអមផ្លូវទាំងពីរខាង ដែលជាផ្លូវដើរទៅរកទីក្សេមក្សាន្ត ជាផ្លូវដែលអ្នកឥតសំណាងមិនត្រូវការបានចូលដើរជ្រៀតជ្រៀតទៅជាមួយផងបានឡើយ ។

៦- ប្រទេសយើងជាប្រទេសមានសំណាងខ្ពស់ មានលាភពិណាស់ ដែលបានព្រះត្រៃបិដកមួយចប់ ទុកដូចជាមាន ២ ចប់ ព្រោះបោះពុម្ពបាលីម្ខាង សម្រាយម្ខាងនេះ ហាក់ដូចជាបានថ្នាំសព្វ ២ បំពង់កែវ ថ្នាំសព្វនេះនឹងអាចរម្ងាប់រោគច្រើនយ៉ាង មានរោគគ្រុនក្ដៅក្រហាយ គឺសេចក្ដីវិវាទទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នាជាដើម និងសេចក្ដីសង្ស័យមិនដាច់ស្រេចជាយូរមកហើយនោះ ឲ្យបានសះស្បើយជាប្រាកដ ។

ព្រះត្រៃបិដកនេះ មិនមែនមានតែក្នុងប្រទេសយើងទេ ប្រទេសឯទៀត ៗ ដូចប្រទេស សៀម ភូមា លង្កា និង អឺរ៉ុបជាដើមក៏មានដែរ, អ្នកប្រទេសទាំងនោះគេក៏បានផ្ទៀងផ្ទាត់បោះពុម្ពហើយ ប៉ុន្តែគេបោះពុម្ពតែជាភាសាបាលីសុទ្ធ មិនទាន់បានប្រែជាសម្រាយឲ្យចប់សព្វគ្រប់ ដូចប្រទេសយើងដែលបានប្រែចប់ បានបោះពុម្ពស្រេចហើយនេះទេ ។

ឯការបោះពុម្ពជាភាសាបាលីសុទ្ធនោះ ឃើញនៅមានភ្លាំងភ្លាត់ខ្លះ ដោយអន្ទើៗព្រោះមិនទាន់បានរិះរកសេចក្ដីឲ្យមាំមួននៅឡើយ គ្រាន់តែឃើញថាតួបាលីត្រឹមត្រូវតាមរបៀបវេយ្យាករណ៍ឬគាថា ហើយក៏បោះពុម្ពទៅ ដូចយ៉ាងព្រះត្រៃបិដកអក្សរសៀម, អក្សរភូមា និង អក្សរអឺរ៉ុប ក្នុងវិនយបិដកបរិវារៈត្រង់គាថាសង្គណិកៈ (១)

(១) វិនយបិដក បរិវារៈ ទុតិយភាគ ទី ១៣ ទំព័រ ១២២ ។

www.elibraryofcambodia.org

ដែលសម្តែងអំពីចំនួនសិក្ខាបទថា សិក្ខាបទរបស់ភិក្ខុ និង ភិក្ខុនីដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បញ្ញត្តក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានចំនួន ២៩៤ តែយើងបានរាប់មើលត្រង់គាថាដែលជាបញ្ជីរាយឈ្មោះប្រាប់ចំនួន ឃើញតែ ២៨៤, មើលក្នុងបញ្ជីបូករួម ឃើញថា ២៩៤ មិនត្រូវគ្នា, គឺក្នុងបញ្ជីរាយឈ្មោះថា បារាជិក ៤ សង្ឃាទិសេស ១៦ អនិយតៈ ២ និស្សគ្គិយៈ ២៤ ខុទ្ទកសិក្ខាបទ ១៥៦ បាដិទេសនីយៈ ១០ សេក្ខិយៈ ៧២ « ជា ២៨៤ » បាត់ ១០ សិក្ខាបទ, ប៉ុន្តែចំណែកខាងគម្ពីរសិក្ខាវិតខ្មែរយើងច្បាប់ខ្លះថានិស្សគ្គិយៈ ២៤ ដូចគ្នានឹងបិដកប្រទេសឯទៀតដែរ, ច្បាប់ខ្លះថានិស្សគ្គិយៈ ៣៤ ។ កាលបើដូច្នេះ យើងក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា បញ្ជីរាយឈ្មោះហើយនិងបញ្ជីបូករួម តើខាងណាត្រូវខាងណាខុស ? ដើម្បីឲ្យប្រាកដក្នុងសេចក្តីនេះ យើងបានសាត្រឡប់ទៅរើមើលក្នុងវិនយបិដក មហាវិភង្គ និង ភិក្ខុនីវិភង្គខាងដើម តាំងអំពីបឋមបារាជិក រៀងរហូតដល់ សេក្ខិយៈ ជាទីបំផុត ក៏ឃើញថាសិក្ខាបទដែលទ្រង់បញ្ញត្តក្នុង [illegible] www.elibraryofcambodia.org ដូច្នេះ គឺ បារាជិក ៤ សង្ឃាទិសេស ១៦ អនិយតៈ ២ និស្សគ្គិយៈ ៣៤ ខុទ្ទកសិក្ខាបទ ១៥៦ បាដិទេសនិយៈ ១០ សេក្ខិយៈ ៧២ «រួមជា ២៩៤» ត្រូវតាមបញ្ជីដែលលោកបូករួម ។ យើងក៏សម្រេចសេចក្តីថា ព្រះត្រៃបិដកអក្សរសៀម អក្សរភូមា អក្សរអឺរ៉ុប និង ច្បាប់សិក្ខាវិតអក្សរខ្មែរយើងខ្លះ ដែលរាយឈ្មោះប្រាប់ចំនួនត្រង់និស្សគ្គិយៈថា ២៤ នោះខុស លុះតែថា ៣៤ ដូច្នេះវិញ ទើបត្រូវ តាមន័យក្នុងមហាវិភង្គ និង ភិក្ខុនីវិភង្គនោះដោយពិត ។ យើងបានដាក់ក្នុងបញ្ជីរាយឈ្មោះនោះថា «និស្សគ្គិយៈ ៣៤» តម្រូវតាមមហាវិភង្គ ភិក្ខុនីវិភង្គ និង ច្បាប់សិក្ខាវិតអក្សរខ្មែរនោះដោយត្រឹមត្រូវហើយ ។

ការដែលរិះរកឃើញខុសត្រូវយ៉ាងនេះ ក៏មកអំពីបានប្រែហើយផ្ទៀងផ្ទាត់នោះឯងជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុនោះបានជាឃើញថា ការប្រែព្រះត្រៃបិដកមកជាសម្រាយនេះ ជាការមានប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពស់បំផុត ឥតមានការភ័ន្តច្រឡំដូចដែលគ្រាន់តែអានបាលីត្រួស ៗ ឥតគិត ឥតរាប់នោះឡើយ ។

ឧប្បត្តិហេតុ
នៃការកសាងព្រះត្រៃបិដក

ហេតុដែលជាទំនងនាំឲ្យកើតព្រះត្រៃបិដក បោះពុម្ពឡើងបាននោះ ព្រោះអាស្រ័យនូវគុណសម្បត្តិច្រើនយ៉ាង គឺព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ទ្រង់ប្រកបដោយព្រះរាជសទ្ធាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ទ្រង់មានព្រះចិន្តាប្រាថ្នានឹងឲ្យអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា រៀនសូត្រឲ្យបានចេះដឹងឡើង ហើយប្រព្រឹត្តតាមសេចក្ដីចេះដឹងនោះផង, ព្រមទាំងរាជការប្រតិកតូរ៉ាត៍ និង អស់លោកកុង្ស៊ីយ៍សេនាបតី លោកក៏មានសេចក្ដីសង្គ្រោះដល់ពួកមហាជន ក្នុងប្រទេសកម្ពុជានេះ ឲ្យមានគម្ពីរក្បួនច្បាប់យ៉ាងត្រឹមត្រូវជាគោលចារីកផង, អាស្រ័យនឹងប្រាក់ចំណូលរបស់មហាជនដែលមានសេចក្ដីជ្រះថ្លា ចូលជាវព្រះត្រៃបិដកនោះ មានចំនួនច្រើនចប់ផង, មិនតែប៉ុណ្ណោះ ក្នុងសម័យនេះមិនទាន់មានមន្ទីរដែលជាទីសម្រាប់ជួយឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកនោះជាច្រើនកន្លែង គឺ សាលាបាលីជាន់ខ្ពស់ដែលជាកន្លែងសម្រាប់បង្រៀនប្រែភាសាបាលី, មន្ទីរព្រះរាជបណ្ណាល័យកម្ពុជា ដែលជាកន្លែងសម្រាប់តម្កល់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ជាភាសាបាលីច្រើនចប់ និងក្បួនច្បាប់ឯទៀត ៗ ជាច្រើន វិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ដែលសម្រាប់ចាត់ចែងកិច្ចការខាងព្រះពុទ្ធសាសនា និងសម្រាប់ផ្សាយព្រះពុទ្ធសាសនា ក្នុងកម្ពុជរដ្ឋយើងនេះនិងទៅប្រទេសឯទៀត ដែលនៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូចិនបារាំងសែស ។

www.elibraryofcambodia.org

ព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ផ្ដើមធ្វើតាំងពីឆ្នាំមមីត្រីស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៤៧២ ត្រូវនឹងគ្រិស្តសករាជ ១៩៣០ ។

ឯព្រះត្រៃបិដកដែលបោះពុម្ពក្នុងសម័យនេះ មានចំនួន ១១០ ភាគ ជាសៀវភៅ ក្នុងសៀវភៅនីមួយ ៗ មានទាំងបាលី ទាំងសម្រាយ, បាលីនៅទំព័រខាងឆ្វេង សម្រាយនៅទំព័រខាងស្ដាំ គ្រប់សៀវភៅទាំងអស់, សៀវភៅទាំងនោះ បោះពុម្ពច្រើនពាន់ចប់ តាមចំនួនអ្នកដែលទទួលជាវយក ព្រមទាំងទុកបម្រុងឲ្យអ្នកត្រូវការ

ជាវត ៗ ទៅទៀត ត្រាតែមានព្រះត្រៃបិដកមួយចប់ៗ រាល់វត្តក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទាំងមូលផង ។

បណ្តាសៀវភៅព្រះត្រៃបិដកចំនួន ១១០ ភាគនោះ ចែកជាព្រះវិន័យ ១៣ ភាគ ជាព្រះសូត្រ ៦៣ ភាគ, ជាព្រះអភិធម្ម ៣៤ ភាគ ។

តាំងអំពីព្រះបរមគ្រូទ្រង់ចូលបរិនិព្វានទៅ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ក្នុងគម្ពីរដីកា ឬក្បួនច្បាប់ ពង្សាវតារណា ៗ ក៏មិនដែលឮថា មានគេប្រែព្រះត្រៃបិដកចប់សព្វគ្រប់យ៉ាងនេះឡើយ ។

ដែលមានតំណាលមកក្នុងគម្ពីរបាលី មានគម្ពីរមហាវង្សជាដើមនោះថា តាំងអំពីពុទ្ធសករាជទី ១ គឺឆ្នាំដែលព្រះបរមសាស្តាចូលបរិនិព្វានទៅថ្មីៗនោះ ព្រះអរហន្តចំនួន ៥០០ អង្គ មានព្រះមហាកស្សបជាដើម លោកប្រជុំគ្នាធ្វើសង្គាយនាជាដំបូង ផ្ទៀងផ្ទាត់ព្រះពុទ្ធវចនៈឲ្យតាំងនៅដូចដើម មានព្រះបាទអជាតសត្រូវជាពុទ្ធសាសនូបត្ថម្ភក៏ ធ្វើចំនួន ៧ ខែ ទើបបានហើយស្រេច ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏តាំងនៅមាំមួនបានជាយូរអង្វែង. តពីនោះមកបានសង្គាយនា ៤ ផងទៀត គឺសង្គាយនាទីពីរ ទីបី ទីបួន ទីប្រាំ (១) ។

ឯសង្គាយនាទី ២ ទី ៣ ទី ៤ នោះ មិនមែនប្លែកគ្នាអំពីសង្គាយនាទី ១ នោះប៉ុន្មានទេ គឺគ្រាន់តែផ្ទៀងផ្ទាត់ពុទ្ធវចនៈឲ្យត្រឹមត្រូវដូចបឋមសង្គាយនាប៉ុណ្ណោះ, ដល់មកសង្គាយនាទី ៥ ទើបមានការប្លែកគ្នាបន្តិច ព្រោះបានលើកពុទ្ធវចនៈចារឹកដាក់លើស្លឹករឹត ប៉ុន្តែនឹងមានតំណាលថា បានប្រែពុទ្ធភាសិតចាកបាលីមកជាសម្រាយ សូម្បីតែម្តងក៏ទេសោះ គ្រាន់តែបានផ្ទៀងផ្ទាត់ពុទ្ធវចនៈ គឺព្រះត្រៃបិដកនេះឲ្យត្រឹមត្រូវនៅដូចដើម និងប្រែចាកសីហឡភាសាមកជាមគធភាសា គឺភាសាបាលីប៉ុណ្ណោះ (២) ។

១- រឿងសង្គាយនានោះ មានសេចក្តីពិស្តារ នៅក្នុងគម្ពីរមហាវង្ស ។

២- ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ លោកទៅចម្លងព្រះត្រៃបិដក និង អដ្ឋកថាពីកោះលង្កា ប្រែចាកសីហឡភាសាមកជាមគធភាសា គឺភាសាបាលី ក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ៩៥៦ ។

www.elibraryofcambodia.org

អស់លោកអ្នកដែលបានចាប់មើលសៀវភៅព្រះត្រៃបិដក គួរជ្រាបហេតុដែលជាការក្រលំបាកយ៉ាងអស្ចារ្យ ដូចបានរៀបរាប់មកហើយខាងដើមនោះ ឲ្យសព្វគ្រប់ទៅផង ទើបនឹងមានសេចក្តីរីករាយក្នុងចិត្ត រឹងរឹតតែកើតជ្រះថ្លាឡើងជាឧឡារភាពថែមទៀត ។

ដោយអំណាចនៃការសង្គាយនាផ្ទៀងផ្ទាត់ព្រះត្រៃបិដកដ៏ឧត្តមនេះ យើងសូមសំបូងសង្រួងឲ្យពុទ្ធិកសិក្សាក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូលនិងពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ មានអាយុយឺនយូរ និងតេជានុភាពចម្រើនរុងរឿងជាអង្វែងតទៅ !

ទីបំផុតនេះ សូមថ្វាយព្រះរាជកុសលមួយចំណែកចំពោះសម្តេច **ព្រះមហាក្សត្រិយានី** ជាអម្ចាស់ជីវិត និង សម្តេចព្រះ **នរោត្តម សីហនុ** ឧបយុវរាជ ព្រះប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសកម្ពុជា និងមួយចំណែកទៀតចំពោះសម្តេចព្រះ **សង្ឃរាជ** គណៈមហានិកាយ(១) សម្តេចព្រះ [illegible] ធម្មយុត្តិកនិកាយ, សម្តេចព្រះ **ពោធិវង្ស**,(២) សម្តេចព្រះ **ធម្មឧទ្ទាធិបតី** មេគណខេត្តកំពង់ឆ្នាំង, ព្រះភិក្ខុសង្ឃព្រមទាំងអស់លោកគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនិងពុទ្ធបរិស័ទក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូល សូមឲ្យបានឋិតនៅក្នុងសេចក្តីសុខចម្រើនជានិច្ចនិរន្តរ៍តរៀងទៅ !

ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក

នៃ

វិជ្ជាបានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

(ក្រសួងធម្មការ)

www.elibraryofcambodia.org

១- ទ្រង់ចូលព្រះទិវង្គត កាលពីថ្ងៃព្រហស្បតិ ១៤ កើត ខែភទ្របទ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៥ កញ្ញា ១៩៦៩ វេលាម៉ោង ២០ និង ២០ នាទី ក្នុងព្រះជន្មាយុ ៨៦ ព្រះវស្សា ។

២- កាលនោះ សម្តេចមានព្រះឋានន្តរសក្តិ ជាសម្តេចព្រះពោធិវង្ស ។ ព្រះអង្គទទួលព្រះសមណសក្តិជា សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ ក្រោយការសោយព្រះទិវង្គតនៃសម្តេចព្រះសង្ឃរាជថ្នាក់ទី ១ ដោយព្រះរាជក្រឹត្យលេខ ២៩ រ.វ ចុះថ្ងៃទី ២៣ កញ្ញា ១៩៦៩ ។

www.elibraryofcambodia.org

6026 08200693 006026 08

PAT
313/08/
WBC

294.307
LEW 596

រោងពុម្ពបណ្ណាគារ
រស្មីកម្ពុជា
លេខ ៦៨ វិថីប៉ាស្ទ័រ ភ្នំពេញ

www.elibraryofcambodia.org

តម្លៃ ១៥៛០០

www.elibraryofcambodia.org